

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3158/2024. (V. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.092/2020/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó szervezet jogi képviselője útján (dr. Komáromi József ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.092/2020/7. számú ítélete, a Kaposvári Törvényszék 2.Pf.III.20.274/2019/7. számú ítélete valamint a Fonyódi Járásbíróság 2.P.20.218/2017/41/I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az álláspontja szerint ellentétes az Alaptörvény L) cikkével, R) cikkével, T) cikkével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következőképpen foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó alkalmazásában álló munkagépkészítőt a büntető ügyben eljáró bíróság jogerőre emelkedett ítéletében halált okozó, foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében bűnösnek találta. A bíróság által megállapított tényállás szerint a földmunkát végző gépjárműnek a baleset időpontjában érvényes műszaki vizsgálata nem volt, rajta figyelmeztető tábla – hogy hatósugarában kívülálló személy nem tartózkodhat – nem volt elhelyezve és hiányzott a jobb oldali külső visszapillantó tükre is. Egyebekben munkavégzésre alkalmas műszaki állapotban volt arra is tekintettel, hogy nem közúti közlekedésben vett részt, hanem egy zárt munkaterületen tevékenykedett. A balesetet nem hirtelen kialakult műszaki hiba vagy karbantartási hiányosság okozta. A gépjárműkezelő munkavégzés közben részfeladatát befejezve megállt, ekkor észlelte, hogy a munkaterületen belüli járdán, tőle néhány méterre három személy tartózkodik, velük rövid párbeszédet folytatott. Ezt követően a gépkezelő elfoglalta helyét a vezetőülésen, hátramenetbe kezdett, függetlenül attól, hogy az általa előbbieket szerint észlelt három személy a munkaterületen tartózkodott. Elmulasztott a gép haladási irányába hátrafelé tekinteni, így a gép mögé beszaladó, a Balatont megtekinteni akaró személyt nem vette észre, ezért elütötte, s ő a balesetben életét veszítette. Megállapításra került, hogy a gépkezelő az elhunytat teljes testmagasságban láthatta volna, ha a földmunkagép – balra hátrafelé – mozgása közben a vezetőfülke bal ablakán kitekint, ugyanakkor az elhunyt számára is látható volt, hogy a földmunkagép mozgásban van, s hátrafelé halad. A büntető iratanyag tartalmazta az eljárás során beszerzett, munkavédelmi, igazságügyi, közlekedési gépjármű és műszaki szakértői, valamint igazságügyi szakértői szakvéleményeket.
- [4] 2.2. Az elhunyt testvérei I., II., III. és IV. rendű felperesként keresetet terjesztettek elő a Fonyódi járásbíróságon, melyben kérték, hogy a bíróság kötelezze az indítványozót – mint a gépjárműkezelő munkáltatóját – a felperesek részére kártérítés címén, az őket ért nem vagyoni hátrány kiküszöböléseként az I. rendű felperes részére 3 000 000 forint, a II.-III.-IV. rendű felperesek részére fejenként 1 800 000 forint, valamint a baleset időpontjától számított késedelmi kamatok, és perköltségek megfizetésére.
- [5] A felperesek arra hivatkoztak, hogy köztük mint testvérek között rendkívül szoros családi kötelék állt fenn, tekintettel arra, hogy édesanyjuk a IV. rendű felperes születésekor elhunyt, édesapjuk elhagyta őket, és – a IV. rendű felperes kivételével, aki egy nagynénéhez került – gyerekként a legidősebb, I. rendű felperes lánytestvér közreműködésével, nagyszülői segítséggel, egymásra utalva, egymást kölcsönösen támogatva, szoros testvéri kötelékben nőttek fel. Az őket nevelő nagymama halála után is töretlenül fennmaradt a testvérek kötődése egymáshoz, és így volt ez az elhunyt részéről is, sőt az ő esetében ez fokozott volt, hiszen neki leszármazói nem voltak, és felnőtt korában is az I. rendű felperes testvérével élt együtt. Ezt megelőzően másik testvérével

lakott hosszú időn keresztül, és számára a családot testvérei jelentették. Az ő testvéri ragaszkodásának hiánya mély nyomot hagyott a felperesekben, a halálesetet feldolgozni nem vagy nehezen tudják, és elestek mindazon támogatástól (fizikális, lelki, stb.), amelyben az elhunyt testvérüktől részesültek.

- [6] Az indítványozó a kereseti kérelem elutasítását, valamint a felperesek perköltségben történő marasztalását kérte. Álláspontja szerint az igény elévült, a felperesek mint az elhunyt testvérei nem jogosultak kártérítési igényt érvényesíteni a munkáltatóval szemben, továbbá a baleset bekövetkeztét külső elháríthatatlan ok – az elhunyt magatartása – okozta, illetve ha fenn is áll a felelőssége, kármegosztás alkalmazandó az elhunyt magatartása folytán. Kérte továbbá független szakértő kirendelését a baleset körülményeinek a megállapítására; nézete szerint ugyanis az nem a büntetőeljárásban keletkezett szakértői véleményekben megállapítottak szerint történt, hanem az elhunyt öngyilkossági szándékkal, nem oldalirányból keresztezve, hanem szemből, a munkagép felé futva ütközött a járművel.
- [7] Az első fokon eljáró bíróság a keresetnek helyt adott. Döntését az ügyben alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 339. §-ának (1) bekezdésére, 340. §-ára, 345. §-ának (1), (2) és (4) bekezdésére, 348. §-ának (1) bekezdésére, 355. § (1) és (4) bekezdésére, 360. § (1) és (4) bekezdésére, valamint a PK 36., 38. és 50. számú állásfoglalására alapította.
- [8] A bíróság hivatkozott arra, hogy a büntető ügyben megállapították a gépkezelő bűnösségét, így bűncselekménnyel okozott kárról lévén szó, az öt éves, illetve hosszabb elévülési idő alkalmazandó, ezért a felperesek követelése nem évült el. A bíróság megállapította, hogy a felperesek mint testvérek is jogosultak kártérítésre, mert a régi Ptk. nem tesz olyan kizáró rendelkezést, hogy az „aki másnak kárt okoz” fogalomba a testvér ne tartozna bele. Tanúk, illetve igazságügyi pszichológus szakértő bevonásával vizsgálta, hogy az elhunyt és testvérei közötti kapcsolat szorossága, egymásra támaszkodásuk megalapozhatja-e a nem vagyoni kártérítésre jogosultságot.
- [9] Annak vizsgálata körében, hogy az indítványozó (munkáltatóként) kimentheti-e magát a dolgozója által okozott kár megtérítése alól, a bíróság megállapította, hogy a mentesülés feltétele kettős 1. hogy a kár oka objektíve elháríthatatlan legyen (a károsult hibája egymagában nem alap a mentesítésre) 2. hogy kívül essék a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén. Az indítványozó új igazságügyi szakértő kirendelését kérte az elháríthatatlanság okának vizsgálata céljából; a bíróság a büntető ügyben eljáró szakértőket idézte tanúként, majd a tárgyaláson szóbeli szakértői vélemény beszerzése végett őket szakértőül kirendelte; erre tekintettel nem tartotta indokoltnak más szakértő kirendelését. A bíróság leszögezte, a büntető ítélet korábban már megállapította, hogy az elhunyt halálát a gépkezelő figyelmetlen munkavégzése okozta, ha bal oldalra hátra az ablakon kitekintett volna, láthatta volna a gép mögé beközeledő elhunytat és elkerülhette volna a balesetet. Egységes a bírói gyakorlat abban, hogy a károkozó folyamatosan, állandóan, tartósan gondot kell, hogy fordítson arra, hogy elkerülje a kár bekövetkeztének lehetőségét, neki jobban fel kell ismernie (tőle nagyobb mértékben elvárható), hogy felelős a veszélyes üzem körében végzett tevékenységért. Mindenki, így a károsult is köteles állandóan ügyelni arra, hogy ne okozzon kárt, de a károsulttól a károsodás veszélyének felmérése kisebb mértékben várható el. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy kármegosztás alkalmazandó, mivel az elhunyt is megszegte a munkavégzéssel kapcsolatos szabályokat és a baleset kialakulásában közrehatott és a kár ezen részéért munkáltatóként nem tartozik felelősséggel. A bíróság azt állapította meg, hogy bár az elhunyt magatartása is hozzájárult a baleset bekövetkeztéhez, az azonban nem írható a terhére, ezért nincs helye kármegosztásnak.
- [10] 2.3. Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó fellebbezéssel élt, melyben az elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a kereset elbírálása munkajogi igényként a munkaügyi bíróság hatáskörébe tartozik, ezért kérte az ítélet hatályon kívül helyezését és az iratok áttételét az illetékes közigazgatási és munkaügyi bírósághoz. Másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a felperesek keresetének elutasítását kérte, hivatkozva arra, hogy a felperesek az elhunytak csak vagyonában örökösei, nem vagyoni kárnak, sérelemdíjnak saját jogon történő megítélését nem kérhetik, a régi Ptk. 348. § (1) bekezdése szerinti harmadik személynek az elhunyt minősült. Mivel az elhunyt aktív magatartása okozta a balesetet, ezért az indítványozó kártérítési felelőssége nem állapítható meg; a halált ugyanis a munkáltatói ellenőrzési körén kívül eső olyan körülmény okozta, amellyel nem kellett számolnia. Álláspontja szerint a munkajogi fogalmak jogi és rendszertani értelmezése is szükséges lett volna, ezt az elsőfokú bíróság nem értékelte, nem vette figyelembe, hogy a munkavédelmi hatóság sem minősítette a balesetet munkabalesetnek. Az indítványozó fenntartotta azon álláspontját, hogy a felpereseknek nincs keresetösségi joga. Sérelmezte továbbá, hogy a bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, amikor vizsgálta a veszélyes üzem működtetőjének felelősségét. Állította, hogy a bíróság eljárási szabályt sértett, amikor nem rendelt ki független pártatlan szakértőt, aki az alperesi felelősség vonatkozásában nyilatkozhatott volna. Az indítványozó nézete szerint a nemvagyoni kártérítés nem illeti meg azon testvéreket, akik nem laktak együtt az elhunytal. A Kaposvári Törvényszék az ítéletet helybenhagyta.

- [11] A bíróság annyiban pontosította az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, hogy az elhunyt nem állt munkaviszonyban az indítványozóval; mivel a felperesek sem álltak vele munkaviszonyban, ezért az indítványozó hatásköri kifogása alaptalan. A felperesek mint hozzátartozók saját jogukon érvényesítették kárigényüket, ezért keresetösségi joggal rendelkeznek. A bíróság hivatkozott az ügyben alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 4. § (2) bekezdésére, melynek értelmében a polgári perben eljáró bíróság nem állapíthatja meg azt, hogy az indítványozó alkalmazottja nem követte el a büntető bíróság által terhére rótt szabályszegést és ezzel nem okozta az elhunyt halálát. Hangsúlyozta, hogy a szakértői vélemény szerint a gépkezelő a balesetet kellő körültekintéssel elkerülhette volna, így az nem állapítható meg, hogy a kárt a fokozott veszéllyel járó tevékenységek körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte volna elő. Az elhunyt közrehatása a nemvagyonai kártérítés összegének meghatározásánál mérlegelési körbe vonható. Azonban a nemvagyonai kártérítés esetén nincs olyan összecszerűen kifejezhető kár, amelynek egy része a károsult felróható magatartása folytán ráhárítható lenne. A felperesek saját jogon érvényesített kárigénye esetén, amennyiben maguk nem tanúsítottak a kár bekövetkeztében felróható magatartást, az őket illető kártérítés a régi Ptk. 345. § (2) bekezdésben írt feltétel hiányában nem csökkenthető.
- [12] A bíróság kifejtette továbbá, hogy a felperesek teljes családban éléshez fűződő joga és a lelki károsodás következtében az egészséghez fűződő személyiségi joga sérült; a bírói gyakorlat szerint a külön háztartásban önálló életvitelt folytató felnőtt hozzátartozók esetében nincs okszerűen indokolható alapja a jogsértéssel okozott hátrányok megkülönböztetésének, ezért a felpereseket megilleti az a jog, hogy a nem vagyonai kár megtérítését az indítványozóval szemben követeljék.
- [13] A bíróság megállapította, hogy a szakértő kirendelésekor az elsőfokú bíróság nem a régi Pp. 177. § (1) bekezdés és 182. § (3) bekezdésben írtak szerint járt el, azonban ez az eljárási szabályszegés a döntés érdemére nem hatott ki; a szakértők együttes meghallgatásuk során a baleset mechanizmusára és az elkerülhetőség kérdésében egyező nyilatkozatot tettek, a szakértőkkel szemben kizárási ok, elfogultság nem merült fel.
- [14] 2.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, melyet a Kúria alaptalannak talált és a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [15] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz; indítványában – amit a főtítokár hiánypótlásra történő felhívását követően kiegészített – mind a Kúria ítélete, mind a jogerős döntés, illetve az elsőfokú ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Alaptörvény L) cikkének, R) cikk (1)–(3) bekezdésének, T) cikkének, XIII. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, valamint 28. cikkének a sérelmére hivatkozva. Megjelölte továbbá az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdését, mely szerint a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.
- [16] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok döntése nem jogértelmezési eljárásban eldönthető kérdéssről, és nem olyan ténykérdésekről hozott döntésnek minősül, amely a polgári jogi kártérítési felelősség vonatkozásában jogilag megengedettnek, relevánsnak tekinthető, ezért a bíróságok jogalkotási jogkört gyakoroltak azzal, hogy a családra vonatkozó jogszabályi megállapításokat rendelkezésük körébe vonták. A felpereseket – a családok védelmét sarkalatos törvényre bízó szabályozást és a polgári jogi kártérítési jogosultság vonatkozásában a családba tartozók körét kiterjesztő jogértelmezéssel – a tőlük elkülönülten élt elhunyt testvérük családjába tartozóknak minősítették és részükre kártérítést ítélt meg az indítványozó terhére.
- [17] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy – álláspontja szerint – a bírósági döntések nem tekinthetők sem a bírósági eljárásban eldöntendő jogértelmezési kérdésnek, sem mérlegelési körbe tartozó ténykérdéseknek, tehát nem ténykérdések felülmérlegelését kéri az Alkotmánybíróságtól, „hanem az írott jog keretein túlterjeszkedő olyan – a jogértelmezés kereteit meghaladó – »lopakodó jogalkotásnak« minősülő ítéleti rendelkezések Alaptörvény-ellenességének megállapítását, amelyeknek »megalkotását« sem az Alaptörvény sem más jogszabály nem engedi meg a bíróságoknak”.
- [18] Az indítványozó álláspontja szerint a bírósági ítéletek – az alaptörvény-ellenességen túl – nincsenek összhangban az 1993. évi XXXI. törvényben kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: EJE), valamint a BH2020. 10. számú határozatában hivatkozott rendelkezésekkel sem.
- [19] Az indítványozó nézete szerint ahhoz, hogy a családtag részére a polgári jogi kártérítési felelősség megállapítása alapján nem vagyoni kártérítést lehessen megítélni a munkavállaló által okozott halálos baleset kapcsán, minimálisan szükséges, hogy az elhunyt a kártérítésre jogosulttal korábban 1) közös háztartásban és együtt éljen; 2) a közös háztartáshoz kapcsolódó közös gazdálkodást folytasson; 3) közöttük jogszabályon alapuló (közös)

felelősség álljon fenn egymásért; 4) fennálljon a közösen élőknek egymás irányában megvalósult gondoskodási kötelessége, vagy a valóságban szükséges gondoskodása. Ezek a feltételek a felperesek esetén nem álltak fenn, ezért a bíróságok alaptörvény-ellenesen kitérítették a „család” fogalmát, amikor a testvérek részére személyiségi jogsértés okán megállapították a kártérítést.

- [20] Az Alaptörvény L) cikke (1) és (3) bekezdésének sérelmét abban látta az indítványozó, hogy a „család” fogalmát a bíróság ítéletében – szemben az írott joggal – kiterjesztette. Az Alaptörvény R) cikkének sérelmét abban látta, hogy a Kúria megállapítása szerint az Alaptörvény nem jogszabály. Az Alaptörvény T) cikke azért sérült az indítványozó szerint, mert „a bíróság – a törvényi szabályozás felelősségfakasztó rendelkezései hiányában – saját rendelkezése körébe vonta a Kúria ítélezési gyakorlatában kialakult kereteket is meghaladóan olyan személyek polgári jogi kártérítési felelősségének/jogosultságának megállapítását, akikre a jogalkotó által megalkotott jogszabály ennek lehetőségét nem engedi meg; és ezzel az ítélet több mint tízmillió Ft értékben sérti [...] az indítványozó] vagyont. [...] A család fogalmának ilyen kiterjesztő értelmezésével a Kúria kiszabadította a szellemet a palackból. A kártérítésre jogosultak körét és a részükre megállapítható kártérítés mértékét ellenőrizhetetlenné teszi, ha jogszabály, vagy az Alkotmánybíróság nem határozza meg azokat a kereteket, és feltételeket, amelyek alapul vételével elbírálhatók/eldönthetők az ilyen kártérítési igények.” Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy mindhárom fokon részletesen kifejtette azokat a „törvény által megfogalmazott” érveket, amelyekre az alkotmányjogi panaszát is alapozza. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése a kártérítési kötelezettség megállapítása miatt sérült. Nézete szerint a gyászreakcióban megjelenő személyiségi jogsérelemnek mértéke objektív mértékkel nem mérhető, sem annak az effektív bekövetkezése objektív módon nem bizonyítható, és a bíróság ezeknek a mérlegelési jogkörébe vonásával sértette alperesnek a tulajdonhoz való jogát is. Az Alaptörvény 28. cikk rendelkezésének sérelme nézete szerint következik a kiterjesztő jogértelmezésből.
- [21] Az indítványozó részletesen megismételte azokat az érveket, amelyeket a bírósági eljárásban is kifejtett (a felperesek keresetössége, a baleset elháríthatatlansága, a család kiterjesztett értelmezése, stb. vonatkozásában). A BH2020. 10. számú határozatának sérelmét abban látta, hogy az alapján az együttélés szükséges, de önmagában nem elégséges feltétel annak megállapításához, hogy a teljes családban éléshez való személyiségi jog által védett szoros, egymást támogató, egymást segítő családi kapcsolat állt fenn.
- [22] Az indítványozó a baleset körülményeinek, illetve elháríthatósága vizsgálatára vonatkozó megállapításokhoz kapcsolódóan sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem rendelt ki újabb szakértőt, e körben azonban nem hivatkozott a tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmére.
- [23] Az indítványozó álláspontja szerint a fenti kérdésekben az Alkotmánybíróságnak kellene döntenie, megelőzve ezzel egy alaptörvény-ellenes bírói gyakorlat kialakulását.
- [24] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és az ítélettel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége.
- [26] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése (1b) bekezdésének e) pontja szerint az indítványnak indokolnia kell, hogy a sérelmezett bírói döntés miért sérti az Alaptörvény megjelölt rendelkezését. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének vonatkozásában az indítványozó nem fogalmazott meg alkotmányjogilag értékelhető indokolást; e körben ugyanis kizárólag azt kifogásolta, hogy a különböző fokon eljáró bíróságok nem vették figyelembe az érveit a család fogalmának kiterjeszhetősége kérdésében.
- [27] 4.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján akkor lehet az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha a bíróság döntése „az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti”. Az Alkotmánybíróság – többek között – már a 3121/2015. (VII. 9.) AB határozatában rögzítette, hogy „mindazok az indítványi elemek, melyek nem Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítják, hanem valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének megállapítására irányulnak, alkotmányjogi panasz keretében nem bírálhatók el” (lásd: Indokolás [89]). Az Alkotmánybíróság ezt követő gyakorlata szerint az Alaptörvény L) cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának {legutóbb lásd: 3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [12]–[13], korábban 25/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [25]; 13/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az Alaptörvény Alapvetés részében található R) cikke és T) cikke nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak {lásd pl. 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikke sem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot {lásd pl.

3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [12]–[13], amely az L) cikk (1) bekezdése és az R) cikk (2) bekezdése tekintetében is ugyanezt állapítja meg}.

- [28] Mindezekből következően az Alkotmánybíróság a továbbiakban az indítványnak csak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító részét vizsgálhatta.
- [29] 4.3. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdéséhez kapcsolódóan az Alkotmánybíróság kialakult, számos döntésében megfogalmazott gyakorlatához képest alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ebből következően a testület a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek következtében felmerülhet-e olyan szempont, amely alapján megkérdőjelezhető, hogy a bírói döntések megfelelnek az Alaptörvénynek.
- [30] 4.4. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is utal azon gyakorlatára, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {ld. 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}”. „A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény [...] fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság utal továbbá az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódóan kialakított gyakorlatára, mely szerint „különbséget kell tenni a polgári jogi és az alkotmányos tulajdonvédelem között, a kettő nem azonos: az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkor közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. A tulajdonjog magánjogi korlátja nem esik szükségképpen egybe az alapjogi korlátozással, a szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának pedig nincs polgári jogi megfelelője {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]; 7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [45]}. Az Alkotmánybíróság azt is kifejtette, hogy nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonszerzést szenvedett el (vagyonhiány követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelméről nem lehet eszköze vagyonjogi perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának {3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}.” {3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}
- [32] Annak megítélése, hogy az adott ügyben a felperesek rendelkeznek-e a keresetösségi joggal, a konkrét ügy jellemzői alapján a testvéreket, mint távolabbi, az elhunytal közös háztartásban nem élő rokonokat megilleti-e a kártérítés, a baleset a gépkezelő által elháríthatatlan okból következett-e be, illetve, hogy van-e helye kármegosztásnak az ügyben eljáró bíróságok hatáskörébe tartozó kérdés, amit az Alkotmánybíróság – a korábbiakban kifejtettek szerint – nem bírálhat felül. Az, hogy az indítványozónak pervesztessége következtében kártérítést kell fizetnie, szintén nem alapozza meg az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tulajdonhoz való jogának a sérelmét.

- [33] Tekintettel arra, hogy a végzés indokolásának 4. pontjában (Indokolás [24] és köv.) kifejtettek szerint az indítványozó egyrészt olyan alaptörvényi rendelkezésekre hivatkozott, amelyek az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) pontja alapján nem tekinthetők Alaptörvényben biztosított jogának, másrészt az indítvány alapján nem merül fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatának a szükségessége, ezért az indítvány befogadásának a feltételei nem állnak fenn. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) pontjára, 29. §-ára és 52. § (1) bekezdése (1b) bekezdésének e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2024. március 26.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3245/2021.

